

LAUSUNTOYHTEENVETO: HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS EDUSKUNNALLE LAIKSI JATKUVAN OPPIMISEN JA TYÖLLISYYDEN PALVELUKESKUKSESTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

1. Lausuntokierros ja saadut lausunnot

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi oli lausuntokierroksella 1.3.–25.3.2021. Lausuntopyyntö lähetettiin keskeisille sidosryhmille.

Lausuntoja annettiin kaiken kaikkiaan 80. Lausunnon antaneet tahot on lueteltu liitteessä 1. Yksityishenkilöiden lausuntojen osalta (2 lausuntoa) liitteessä ei mainita henkilöiden nimiä. Tähän lausuntoyhteenvetoon on koottu ja tiivistetty lausunnonantajien keskeiset näkemykset, huomiot ja muutosehdotukset ryhmiteltynä lausuntopyyntöön mukaisesti. Kunkin asiakokonaisuuden alussa kuvataan ensin tiiviisti lausunnonantajien suhtautumista kyseiseen asiakokonaisuuteen. Tämän jälkeen käydään läpi kyseistä asiakokonaisuutta koskevat keskeiset huomiot ja muutosehdotukset.

2. Yleiset huomiot

Hallituksen esityksen analyysia työelämän muutoksesta ja siihen liittyvistä osaamistarpeista pidettiin laajasti onnistuneena ja oikeana. Tavoitteita palvelujärjestelmän uudistamisesta siten, että työikäisen väestön osaamisen kehittäminen olisi aikaisempaa tiiviimmin kytköksissä työelämän tarpeisiin sekä alueiden elinkeinojen ja elinvoiman kehittämiseen ja uusintamiseen kannatettiin lausunnoissa laajasti.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen välisen yhteistyön tiivistämistä pidettiin tärkeänä. Muun muassa Suomen Kuntaliitto ry ja Suomen Ammattiin Opiskelevien liitto ry kiittivät OKM:n ja TEM:n yhteistä valmistelua. Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry, Akava ry, KT Kuntatyönantajat, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry, Suomen Yrittäjät ry totesivat, että hallinnonalojen rajojen ylittämiseksi ja koordinaatiolle on tarvetta. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry piti esityksessä myönteisenä pyrkimystä rakentaa OKM:n ja TEM:n hallinnonalojen yhteinen organisaatio.

Palvelukeskuksen perustamista pitivät kannatettavana muun muassa AMEO-verkosto, Erialaisten oppijoiden liitto ry, Finlands Svenska Skolungdomsförbundet, Kuurojen liitto, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja Tehy ry. Akava ry totesi lausunnossaan, että jatkuvan oppimisen edistäminen edellyttää uuden luomista: rakenteiden tarkastelua ja koulutuksen saavutettavuuden kehittämistä. Useat maakunnan liitot, kuten Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Savon liitto, Keski-Pohjanmaan liitto Lapin liitto ja Pohjois-Karjalan liitto, lausuivat, että palvelukeskuksen toimintakokonaisuudelle on tarve. Suomen Kasvupalveluiden tuottajat Kasper ry piti erityisen kannatettavana työelämälähtöistä elinikäistä oppimista ja keinoja laajentaa ja ulottaa osaamisen ylläpitäminen myös jo nyt työssäoleviin ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleviin. Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry piti kannatettavana jatkuvan oppimiseen ja työllisyyteen liittyvän koordinoinnin ja kehittämisen keskittämistä jatkossa yhdelle toimijalle.

Osassa lausunnoista tuotiin kuitenkin esille mahdollisuus tavoitteiden saavuttamiseen nykyisiä toimintamalleja kehittämällä uuden perustettavan organisaation sijaan. Muun muassa Elinkeinoelämän Keskusliitto ry, Helsingin seudun kauppakamari, Kemianteollisuus ry, Kirkon työmarkkinalaitos, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK, Metsäteollisuus ry, Palvelualojen työnantajat PALTA ja Suomen Yrittäjät ry totesivat, ettei palvelukeskusta tulisi perustaa. Lausunnoissa todettiin, että parempaan tulokseen päästäisiin paremman ja ajantasaisen tilannekuvan ja sen perustalle rakennettujen osuvampien ja älykkäiden digipalvelujen avulla, kokoamalla yliopistojen, korkeakoulujen ja avoimen yliopiston tarjonta digitaaliselle alustalle tai parantamalla koulutusjärjestelmän yhteistyötä yritysten kanssa ja kehittämällä

koulutuksen ohjausjärjestelmää. Suomen yrittäjien lausunnossa vaihtoehdoksi esitettiin poikkihallinnollista, määräaikaista ja sidosryhmien tukemaa kehittämisverkostoa. Muun muassa Raision seudun koulutuskuntayhtymä, Suomen kuntaliitto ry Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry esittivät muutoksia ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen rahoitukseen, tutkintoja ja koulutusta koskeviin määräyksiin tai toimintamahdollisuuksiin.

Lausuntopalautteessa tuotiin esille huoli palvelukeskukselle esitettyjen resurssien riittävydestä. Muun muassa Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry, Helsingin kaupunki, Kirkon työmarkkinalaitos, Opetushallitus, Raision seudun koulutuskuntayhtymä, Suomen ammattiin opiskelevien liitto SAKKI ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry ja Suomen Yrittäjät ry pitivät resursseja riittämättöminä suhteessa palvelukeskukselle esitettyihin tehtäviin. Satakuntaliitto ja Suomen Kasvupalveluiden tuottajat Kaspia ry pitivät resursseja pienenä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Ammattiliitto Pro ry ja Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry pitivät resursseja pienenä suhteessa työikäisen väestön määrään.

Useissa lausuntopalautteissa korostettiin, että palvelukeskuksen toiminta ei saa vaarantaa perusrahoitteisen toiminnan edellytyksiä. ELY-keskukset, Pohjois-Karjalan liitto ja Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry totesivat, ettei palvelukeskuksen perustaminen saisi viedä resursseja käytännön tason työstä. Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry korosti, ettei palvelukeskuksen perustaminen saa heikentää yliopistojen jo olemassa olevaan toimintaan kohdennettavaa resurssointia. ELY-keskukset nostivat esiin, ettei niiden niukkoja henkilöstöresursseja tule pyrkiä ohjaamaan palvelukeskukselle kuuluvien tehtävien tekemiseen. Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry oli huolissaan siitä, kuinka paljon resursseja koulutuksen järjestäjiltä (erityisesti yliopistoilta) vaaditaan palvelukeskuksen kautta saatavien tehtävien suorittamiseen. Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry, Helsingin yliopisto ja Palvelualojen työnantajat PALTA toivoivat selvitystä ministeriöiden resursoinnista palvelukeskuksen ohjaukseen. Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ja Suomen Yrittäjät ry halusivat selvennystä siihen, siirtykö muusta rahoituksesta resursseja palvelukeskukseen.

Lausunnoissa esitettiin myös kritiikkiä siitä, että muu kuin toimintamenoihin varattu rahoitus on määräaikaista. Elinkeinoelämän Keskusliitto ry totesi, ettei määräaikaisella elpymisrahoituksella pidä luoda pysyviä rakenteita. Suomen Kuntaliitto ry ja KT Kuntatyönantajat olivat esityksen perustella jääneet käsitykseen, että pysyvä palvelukeskus perustetaan pääasiassa määräaikaisen rahoituksen varaan. Sivistystyönantajat totesi, ettei kokonaan uutta koulutustarjontaa voi rakentaa vain määräaikaisen rahoituksen varaan. Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry nosti esiin, että jatkuvan oppimisen parlamentaarisen työryhmän asettamien tavoitteiden toteutuminen edellyttää riittävää ja pysyvää kansallista rahoitusta jatkuvalla oppimiselle.

Toiminnan käynnistämisen tiukkaa aikataulua kritisoivat muun muassa KT Kuntatyönantajat, Suomen Kasvupalveluiden tuottajat Kaspia ry, Suomen Kuntaliitto ry ja Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry. Akava ry ja Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ehdottivat toiminnan käynnistämistä vaiheittain.

Osassa palautteesta nostettiin esiin, että esitysluonnoksesta jää epäselväksi, miten palvelukeskuksen perustamisen kokonaisuus kytkeytyy meneillä oleviin muihin valtakunnallisiin uudistuksiin. Muun muassa Helsingin seudun kauppakamari ja Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL ry totesivat, ettei esitys sisällä riittävällä tasolla arviota sitä, mikä on palvelukeskuksen suhde TE-palveluiden uudistamiseen ja työllisyyden kuntakokeiluihin nähden. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n mukaan muilla uudistuksilla on vaikutusta palvelukeskukseen ja sen pitää pystyä toimimaan muuttuvassa toimintaympäristössä ja se vaatii tehtävien ja ennen kaikkea toimintatapojen jatkuvaa kehittämistä.

Lausuntopalautteissa toivottiin tarkempia kustannusvaikutusten arviointeja. Suomen Kuntaliitto ry kritisoi esityksestä puuttuvan arviointi vaikutuksista kuntiin. Helsingin kaupunki piti tärkeänä, että laissa määritellään kuntien rooli keskeisenä palvelukeskuksen kumppanina.

Bildningsalliansen rf toivoi, että palvelukeskus huomioi toiminnassaan myös ruotsinkieliset koulutustarpeet ja työmarkkinoiden tarpeet. Kuurojen liitto ry nosti esiin, että esityksessä tulisi tunnistaa myös viittomakielinen väestö. sekä ruotsinkielisen koulutuksen aseman turvaamisen osalta. Vapaa sivistystyö ry totesi lausunnossaan tukevasa vahvasti jatkuvan oppimisen palvelujen valtavirtaistamista ruotsin- ja saamenkielisten osaamistarpeiden ja yhdenvertaisten palvelujen saatavuuden varmistamiseksi osana palvelukeskuksen toimintoja. Vammaisfoorumi ry mukaan esityksessä tulisi huomioida vammaiset ihmiset aliedustettuna ryhmänä ja työkyvyttömyyseläkkeellä ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien osaamisen kehittäminen. Oikeusministeriö piti esitystä myönteisenä kielellisten oikeuksien edistämisen näkökulmasta.

Saamelaiskäräjien mukaan esityksen perusteluihin tulisi kirjata periaate, jonka mukaan saamen kielikoulutusten ja saamenkielisen koulutuksen turvaaminen työikäisille on tärkeää saamelaisten kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi ja saamenkielisten palveluiden määrän lisäämiseksi. Lisäksi saamelaisväestö tulisi huomioida esityksessä alkuperäiskansana eikä ainoastaan kielellisenä vähemmistönä

KEHA -keskus ja Hämeen ELY-keskus nostivat esiin, ettei 7 §:ssä yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä tulisi täsmentää. Sekä ELY-keskukset että työ- ja elinkeinoministeriö pitivät tärkeänä, että yhteistyöstä ELY-keskusten ja TE-toimistojen kanssa syntyy aito yhteistyösuhde ja valtionavustusten ja hankintojen koordinoimisen lisäksi yhteistyötä tulisi tehdä myös ennakoinnissa sekä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittämisessä. Lausunnoissa pykälään ehdotettiin myös lisättäväksi toimijoita. Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ruotsinkielinen yksikkö, Opetushallitus, Saamelaiskäräjät Sivistystyönantajat itseään tai edustamiaan taustatahoja. Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry esitti lisäksi TE-palveluja ja Elinkeinoelämän Keskusliitto ry ja Teknologiateollisuus ry Business Finlandia ja Suomen Akatemiaa. Oikeusministeriö pohti lausunnossaan säännöksen tarpeellisuutta ja mahdollisuutta vastakkaisuuspäätelmään.

Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämistä pidettiin erittäin kannatettavana. Akava ry, KT Kuntatyönantajat ja Opetushallitus toivoivat selkeytystä palvelukeskuksen rooliin suhteessa digitaalisen palvelujärjestelmän kehittämiseen. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry pohti lausunnossaan, ettei palvelukeskuksiin tulisi nyt kirjata digitaalisten palvelujen koordinoimista, mutta pidemmällä aikavälillä tämä voisi olla sen tehtävä.

3. Palvelukeskuksen tehtävät

Yleisesti lausunnoissa palvelukeskukselle esitettyjä tehtäviä pääosin kannatettiin. Lausunnoissa kuitenkin toivottiin palvelukeskuksen tehtäviä koskevien säännösten ja palvelukeskuksen roolin selkeyttämistä suhteessa muihin keskeisiin toimijoihin. Keskuskauppakamarin mukaan palvelukeskuksen roolin tulisi olla ensisijaisesti koordinoiva. ELY-keskusten näkemyksen mukaan palvelukeskuksella voisi olla valtakunnallisena, koordinoivana toimijana myös vaikuttajan rooli. Opetushallituksen mukaan luonnoksesta syntyy vaikutelma, että palvelukeskus toimisi tiedon kokoajana ja analysoijana tai vähäisin toimivaltuuksin koordinoijana. Luonnoksesta ei selviä, millä tavoin toimien yhteen sovittaminen käytännössä tapahtuu ja miten palvelukeskuksen toiminta velvoittaa kohdeorganisaatioita.

Muun muassa Ammattiliitto Pro ry:n, Helsingin kaupungin, mukaan tehtävät on kuvattu liian yleisesti, mutta Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry taas totesi, että yleisellä tasolla kirjaaminen on ymmärrettävää, jotta toiminta voi kehittyä. Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry:n mukaan tehtävien väljä määrittäminen lainsäädännössä mahdollistaa joustavan toiminnan.

Muun muassa Elinkeinoelämän oppilaitokset EOL ry, Hämeen ELY-keskus, KEHA –keskus, KT Kuntatyönantajat, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK, Palvelualojen työnantajat PALTA, Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry, Suomen Yrittäjät ry ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry edellyttivät päällekkäisyyksien välttämistä muiden toimijoiden kanssa.

Lausuntopalautteessa toivottiin täsmennystä myös palvelukeskuksen toiminnan ja palvelujen ensisijaisiin kohderyhmiin. Koulutus- ja osaamispalveluiden osalta nähtiin hyvänä, että kohderyhmänä olisi esitetyn mukaisesti työssä olevat ja työvoiman ulkopuolella olevat. Osassa lausuntoja toivottiin kuitenkin kohderyhmän tiukempaa rajausta ja esimerkiksi vahvempaa painotusta aliedustettuihin ryhmiin. Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että palvelukeskuksen valmistelussa olisi kiinnitettävä huomiota heikot perustaidot omaaviin työkäisiin ja heidän koulutukseen osallistumisen tukemiseen. Erilaiset Oppijat ry toi esiin, että palvelukeskuksen tehtävissä tulisi näkyä vahvemmin oppimisvaikeuksia kokevien aikuisten erityisen tuen tarpeisiin vastaaminen yksilöllisen tuen keinoin. AMEO-verkosto esitti, että kohderyhmien tasapuolisuus tulisi kirjata vahvemmin lakiin, jottei työvoiman ulkopuolella olevat jäisi toiminnassa varjoon.

Maahanmuuttajien huomioimista yhtenä kohderyhmänä pidettiin useissa lausunnoissa tärkeänä. Esitykseen toivottiin tarkennusta siihen, mikä olisi palvelukeskuksen rooli maahanmuuttajien koulutuksessa ja palveluissa suhteessa esimerkiksi kotoutumiskoulutukseen. Opetushallitus pohti lausunnossaan, olisiko palvelukeskuksella roolia työperäisen maahanmuuton tukemisessa tai Suomessa opiskelevien ulkomaalaistaustaisten työllistymisen tukemisessa. Pohjanmaan liiton mukaan jatkovalmistelussa olisi huomioitava ulkomaalaistaustaisten henkilöiden työllisyyteen ja koulutukseen liittyvät kehittämistarpeet.

Palvelukeskukselle esitettiin myös uusia tehtäviä. Opintokeskukset totesivat, että on tarpeellista tuottaa tukea myös osaamisen tunnistamiseen. Vammaisfoorumi esitti tehtäväksi työelämän tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä sekä ammatillisen kuntoutuksen ja työkyvyn edistämisen kehittämistä. Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry esitti uudeksi tehtäväksi erinäisten koulutuksen saavutettavuutta alueellisesti parantavien hankkeiden rahoittamisen. Hämeen liiton mukaan palvelukeskuksella voisi olla roolia valtakunnallisessa asennetyössä ja –vaikuttamisessa.

3.1. Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen ja koordinointi

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Savon liitto, Hämeen liitto, Lapin liitto ja Varsinais-Suomen liitto pitivät tärkeänä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittämistä yhtenäiseksi ja vaikuttavaksi kokonaisuudeksi. Hämeen ELY-keskuksen mukaan tarvetta olisi valtakunnan tasolla koordinoitumalle hankesuunnittelulle ja alueellisten hankkeiden suuntaamiselle yhdenmukaiseen suuntaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan elinikäisen ohjauksen kehittämisen näkökulmasta tulisi palvelukeskuksessa lyhyellä aikavälillä huomioida erityisesti tiedonkeruu, arvioinnin mittarit ja seurannan tapahtuminen yli sektorirajojen sekä elinikäisen ohjauksen kansallisten strategisten tavoitteiden toteuttaminen.

Etelä-Savon ELY-keskus/TE-asiakaspalvelukeskus piti hyvin keskeisenä, että tieto-, neuvonta-, ja ohjauspalveluiden kehittämisessä ja hakevan toiminnan kohdentamisessa hyödynnetään olemassa olevien ohjaus- ja neuvontapalveluiden rakenteita sekä ja tiivistetään vuoropuhelua näiden kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan erityisesti tässä tehtävässä palvelukeskuksen tulisi käydä vuoropuhelua ja tehdä yhteistyötä TEM:n kotoutumisen osaamiskeskuksen sekä KEHA-keskukseen perustettavan monialaisia palveluita tukevan tukirakenteen kanssa.

Erilaisten oppijoiden liitto ry nosti esiin, että kehittämisessä tulisi hyödyntää jo kehitettyjä hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ korosti, että ohjaustoiminnan tulee olla julkisten toimijoiden ja alan ammattilaisten vastuulla. Kesäyliopistojen mukaan palvelukeskuksen tulisi huolehtia siitä, että ohjaustyötä tekevät tuntevat alueen koko koulutustarjonnan eivätkä keskity ohjaamaan

opiskelijoita vain tutkintoja tuottavien oppilaitosten opintoihin. Suomen Kasvupalveluiden tuottajat Kaspa ry toivoi konkreettista kuvausta siitä, miten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut ulotettaisiin työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville.

Muun muassa Akava ry, Elinkeinoelämän oppilaitokset EOL ry ja Lapin liitto pitivät digitaalisia osaamis- ja ohjauspalveluja ja niiden kehittämistä tärkeänä. Varsinais-Suomen liitto kuitenkin painotti, että henkilökohtaisen palvelun tarpeet tulee huomata.

Hämeen liitto piti tärkeänä hakevan toiminnan kehittämistä. Uudenmaan TE-toimisto toi esiin, että sen ytimessä tulisi palveluhankinnan yhteydessä olla asennemuutosten edistäminen lyhyen tähtäimen henkilökohtaisesta toimeentulosta pidemmän tähtäimen työllistymismahdollisuuksien parantamiseen osaamisen kehittämisen kautta.

3.2. Osaamis- ja työvoimatarpeen ennakointi

Osaamis- ja työvoimatarpeen ennakoititehtävää kannattivat useat eri toimijat, kuten Elinkeinoelämän oppilaitokset EOL ry, Helsingin yliopisto, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pohjanmaan liitto, Satakuntaliitto, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry ja Tampereen kaupunki.

Osa lausunnonantajista toivoi selkeämpää kuvausta palvelukeskuksen roolista, työnajosta ja suhteesta muihin ennakointiin tekeviin tahoihin. Opetushallituksen mukaan palvelukeskuksen päätehtävänä tulisi olla koota ja analysoida olemassa olevaa ennakointitietoa. ELY-keskuksen mukaan palvelukeskuksen ennakoinnin tulisi olla lähinnä alueellisten toimijoiden työtä tukevaa, jo olemassa olevan ennakointitiedon seulontaa, tiivistämistä ja analysointia, mutta odotuksia kohdistuu myös sille, että palvelukeskus kykenisi itse tekemään laadukasta ennakointityötä. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n mukaan ennakointityössä painotus pitäisi olla ennen kaikkea olemassa olevan ennakointidatan jalostamisessa työelämää palvelevaan muotoon ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n mukaan eri toimijoiden helposti hyödynnettävissä olevaan digitaaliseen muotoon. Keskuskauppakamarin mukaan palvelukeskuksen ei tulisi tehdä itsenäistä ennakointiä, vaan analysoida muualla tuotettua tietoa. Helsingin kaupunki taas totesi lausunnossaan, että palvelukeskuksen rooli on ennakoinnissa liian vaatimaton. Ammattiosaamisen kehittämissyöry AMKE ry:n mukaan palvelukeskuksen tulisi toimia asiantutijaorganisaationa, joka koordinoi julkista ennakointitoimintaa. Keski-Suomen TE-toimiston mukaan palvelukeskuksen roolin olisi hyvä painottaa ennakointitiedon saatavuuteen ja poikkihallinnollisuuteen.

Maakuntien liitot ja Opetushallitus totesivat lausunnoissaan, että ennakoititehtävän kuvauksen yhteydessä tulisi tunnistaa maakuntaliittojen lakisääteinen rooli koulutustarpeiden ennakoinnissa. Akava ry:n mukaan o ehdotetun 2 §:n 1 mom. 2 kohdan ilmaisu tulee muuttaa vastaamaan säännöskohtaisista perusteluista ilmenevää palvelukeskuksen tehtävää, koska palvelukeskukselle ei ehdoteta varsinaista ennakoititehtävää.

Hämeen ELY-keskus ja Uudenmaan TE-toimisto toivoivat selkeämpää kuvausta, mikä olisi alueiden rooli ennakointitiedon tuottamisessa palvelukeskukselle. Opetushallituksen mukaan Osaamisen ennakointifoorumin rakenne ja tehtävät voisi erikseen kuvata. Lisäksi olisi todettava, että Opetushallituksen tehtävänä on pitkän aikavälin ennakoinnin ohella keskipitkän aikavälin ennakointi. Valtiovarainministeriön mukaan olisi tarpeen arvioida uudelleen, voidaanko pitää tarkoituksenmukaisena nykyuotoisen ennakointitoiminnan hajauttamista eri toimijoiden vastuulle.

3.3. Koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden valtionavustusten myöntäminen ja hankinta

Koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden valtionavustusten myöntäminen ja hankinta tehtävä sai kannatusta. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus totesi lausunnossaan, että sen tekemän rakennemuutokset-arvioinnin hankesuunnitelman perusteella on kannatettavaa, että työikäisen väestön ja

aliedustettujen ryhmien kouluttamiseksi luodaan uusia pysyväisluonteisia rahoitusinstrumentteja. Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto UCEF pitää hyvänä asiana sitä, että esitetty palvelukeskusmalli tuottaa lisää jatkuvan oppimisen tarjontaa työikäiselle väestölle. Etelä-Savon liitto piti kannatettavana mahdollisuutta kohdentaa koulutus- ja osaamispalveluita alueittain, toimialoittain ja kohderyhmittäin. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry kannatti kohdentamista työikäisille, joka nykymallisissa ammatillisen ja korkeakoulutuksen rahoitusmalleissa ei toteudu.

AMEO-verkoston mukaan ei-tutkintoon johtavan koulutuksen rahoittaminen täydentäisi jo järjestettävää muuta toimintaa. Etelä-Savon liiton mukaan on kannatettavaa, että päätökset valtionavustuksille ja hankinnoille perustuvat monipuoliseen ennakointitietoon. Keski-Suomen TE-toimisto totesi erityisesti olevan hyötyä siitä, että jo työelämässä olevien jatkuvaa oppimista voidaan pitää hankinnoissa/valtionavustuksien osoittamisessa ensisijaisena. Uudenmaan TE-toimisto:n mukaan tarvitaan MuutosKoulutusta kevyempiä ja ennakoivampia ratkaisuja, joilla voidaan osaltaan ehkäistä muutostuen tarvetta rakennemuutostilanteissa. Hämeen ELY-keskuksen mukaan palvelukeskuksen koulutustoiminta tulisi suunnata siten, että se voisi myöntämillään valtionavustuksilla tai hankinnoillaan toteuttaa sellaisia palveluita, joiden hankkimista nykylainsäädäntö ei mahdollista ELY-keskuksille tai muille toimijoille. Suomen Kasvupalveluiden tuottajat Kasper ry:n mukaan koulutuksen lisääminen työelämälähtöisesti ja ennakoivasti myös työikäisten saataville tuo lisäarvoa. Tampereen kaupungin mukaan työelämässä olevien osaamiskartoitusten, osaamisen tunnistamisen, tunnustamisen, opiskeluvälmiuksien arvioinnin sekä esim. työpajaharjoittelun tai työllistämisyksikön aikaiseen opinnollistamiseen tai vastaaviin aikuisten palveluihin ei ole rahoitusmallia.

Osa lausunnonantajista ei eri syistä kannattanut palvelukeskuksen tehtäväksi koulutus- ja osaamispalveluiden valtionavustusten myöntämistä ja hankintaa. Perusteluina esitettiin esimerkiksi rahoituksen hajautuminen, lyhytkestoisuus, päällekkäisyyksien synnyn mahdollisuus sekä huoli markkinahäiriöiden syntyisestä. Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL ry esitti, että kaikkien työelämälähtöisten koulutusten hankinnat voitaisiin tehdä ELY-keskusten kautta. Keskuskauppakamarin mukaan palvelukeskuksella tulisi olla hanketoimintaa vain, jos se täydentää nykyjärjestelmää. Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry:n mukaan palvelukeskuksen tulisi toimia vain asiantuntijaroolissa ja koordinoida toimintaa eri tahojen välillä tarkoituksenmukaisesti.

Palvelukeskuksen rahoittamiin koulutus- ja osaamispalveluihin sekä hakevaan toimintaan toivottiin myös enemmän konkretiaa sekä enemmän kuvausta siitä, miten palvelut eroaisivat nykyisistä koulutuksista. Lausunnoissa pohdittiin esimerkiksi, mikä olisi työnantajien rooli rahoitettavissa koulutus- ja osaamispalveluissa. Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n mukaan tulisi konkreettisesti kertoa aliedustettujen ryhmien kannustamiseksi tehtävät toimet. Keski-Suomen TE-toimisto ja Uudenmaan ELY:n oikeudellisen tuen yksikkö esitti, että palvelukeskuksen rahoittamien koulutusten suhde yksittäisten yritysten osaamistarpeisiin hankittuihin koulutuksiin, kuten Rekry-, Täsmä- ja MuutosKoulutus) olisi selvennettävä. Opetushallituksen mukaan esityksessä olisi selvennettävä palvelukeskuksen rahoittaman koulutuksen suhde työnantajien hankkimaan tai opetustoimen henkilöstökoulutukseen.

Myös koulutus- ja osaamispalveluiden kohderyhmästä esitettiin erilaisia näkemyksiä. Keski-Suomen TE-toimisto piti hyvänä, ettei kohderyhmän rajaus ole poissulkeva, jolloin toiminnasta voi olla hyötyä myös työttömille. Muun muassa Ammattiliitto Pro ry:n, Hämeen ELY-keskuksen ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n mukaan keskeisenä kohderyhmänä tulisi olla koulutuksessa aliedustetut ryhmät.

Lausuntopalautteessa tuotiin esiin huomioita liittyen koulutuksen järjestämistä koskeviin säännöksiin ja etenkin opiskelijan ottamisesta päättämiseen. Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n ja Tehy ry:n mukaan olisi huolehdittava, että palvelukeskuksen rahoittamissa säännellyissä koulutuksissa henkilöiden kohdalla noudatetaan SORA-lainsäädäntöä. Sisäministeriö huomautti lausunnossaan, että 1. lakiehdotuksen

11 §:n opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä koskevassa säännöksessä olisi selvyiden vuoksi syytä todeta nimenomaisesti, että kyse on opiskelijaksi ottamisesta valtionavustukseen liittyvään koulutukseen. Sisäministeriön lisäksi muun muassa Akava ry ja Tampereen kaupunki toivoi selkeyttä siihen, mitä 11 §:ssä säädetty henkilön osaamistarvetta tarkoittaa ja arvioidaan. Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry ja Helsingin yliopiston mukaan opiskelijaksi ottamisen edellytysten osalta tulisi huomioida erilaiset kelpoisuusvaatimukset, joita yliopistolain mukaan edellytetään mm. erikoistumiskoulutukseen valittaessa. Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto UCEF:n mukaan jää epäselväksi, onko palvelukeskuksella riittävää pätevyyttä arvioida ja päättää koulutukseen ottamisesta.

Osassa lausuntoja kiinnistettiin huomiota palvelukeskuksen tehtävään päättää opiskelijaksi ottamisesta muuhun kuin säänneltyyn koulutukseen. Helsingin yliopisto ja Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry täsmennyksiä koulutuksen järjestäjien ja yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin muussa kuin 10 §:ssä tarkoitettussa koulutuksessa. Suomen Kuntaliitto ry näki ongelmallisena, että toimivaltaa käyttäisi palvelukeskus, johon yksilöllä ei ole asiakkuutta eikä muuta yhteyttä eli yksilön kannalta täysin ulkopuolinen toimija. Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL ry:n ja Suomen Kasvupalveluiden tuottajat Kasper ry:n mukaan tämä asettaa yksityiset palveluntuottajat eri asemaan julkisten toimijoiden kanssa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskuksen mukaan toteutuessaan esitys muuttaisi opiskelijaksi ottamiseen liittyviä vastuita ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulutuksessa, joten sen toteutumista ja vaikutuksia seurattava yhteistyössä koulutusorganisaatioiden kanssa. Valtiovarainministeriön mukaan opiskelijaksi ottamisen päätöstä voimakkaasti ohjaavassa valintaesityksen laadinnassa saattaa olla kyseessä julkinen hallintotehtävä. Jos näin on, sen osalta olisi esityksessä selvitettävä, voidaanko se ja millä ehdoin luovuttaa yksityiselle toimijalle ja valmistella esitykseen PL 124 §:n edellyttämät säädösmuutokset. Asia olisi joka tapauksessa syytä nyt esitettyä kattavammin selvittää, kuvata ja perustella hallituksen esityksen perusteluissa.

Sisäministeriö nosti harkittavaksi, tulisiko myös Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 13 §:ssä tarkoitettu koulutus sisällyttää niihin koulutuksiin, joihin valtionavustusta voidaan myöntää.

Vapaa sivistystyö ry näki hakevan toiminnan potentiaalit ja siinä voisi hyödyntää kuntien hakevan nuorisotyön, eri kansalaisjärjestöjen verkostojen sekä vapaan sivistystyön oppilaitosten kokemukset hakevasta toiminnasta erilaisille aliedustetuille kohderyhmille. Keski-Suomen Työpajayhdistys ry piti tärkeänä, että valtionavustukset olisivat mahdollisia myös koulutukseen hakeutumista ja osallistumista tukevalle toiminnalle. Helsingin kaupungin mukaan olisi epärealistista, että valtakunnallinen Opetushallituksen alainen erityisyksikkö voisi esitetyllä tavalla kovin laajasti tehdä eri osissa Suomea hakevaa työtä.

Muun muassa Ammattiliitto Pro ry ja Kesäyliopistot totesivat, että hankittavan koulutuksen laatuun ja kohdentamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n mukaan hankintatoiminnalle on ehdottomasti laadittava selkeät kriteerit, kuten vaatimukset tiloista, laitteista ja opettajien kelpoisuuksista. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus esitti kriteeriksi koulutuksen tarjoajan osaamista ja mahdollisuuksia tarjota koulutuksen sisällön kannalta olennaiset työelämäkontaktit opiskelijoille. Uudenmaan ELY-keskuksen Oikeudelliset palvelut –yksikön mukaan hankintojen laatuvaatimuksia koskevaa kohtaa tulisi täsmentää ja tarkentaa esimerkkien avulla.

3.4. Alueellisten palveluekosysteemien ja yliaalueellisen yhteistyön tuki

Palvelukeskuksen tavoitetta lisätä kansallisen ja alueellisen tason yhteistyötä ja vuoropuhelua osaamisen ja työllisyyden kysymyksissä pidettiin useissa lausunnoissa hyvänä ja tärkeänä. Etenkin alueelliset toimijat, kuten ELY-keskukset ja maakuntien liitot, toivoivat konkreettisempaa kuvausta alueellisesta yhteistyöstä. Lisäksi osassa lausuntoja toivottiin kiinnitettävän huomiota alueellisten verkostojen kokonpanoon sekä pohdittavan mahdollista vastuutahoa. Varsinais-Suomen liiton mukaan verkostojen tulisi täyttää kaikilla

alueilla tietyt peruskriteerit esimerkiksi osallistuvien tahojen osalta. Ammattiliittojen mukaan heidät tulisi huomioida alueellisissa ekosysteemeissä.

Keski-Suomen TE-toimiston mukaan suhde alueellisiin jo olemassa oleviin, esimerkiksi ELY-keskuksen koordinoimiin verkostoihin tai alueella muodostettuihin TNO-palveluihin, tulisi selvittää. Hämeen ELY-keskuksen mukaan palvelukeskuksen tehtäväkentän alueellista koordinaatio- ja kehittämistyötä tehdään ELY-keskuksen jatkuvan oppimisen (JaO) ja elinikäisen ohjauksen (ELO) vastuualueiden luomissa ja ylläpitämissä verkostoissa, jonka tulisi näkyä myös toimintaa ohjaavassa laissa.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskuksen meneillään olevan arvioinnin koulutusjärjestelmän kyky vastata äkillisiin rakennemuutoksiin sidosryhmähaastatteluissa on tullut esiin sekä alueellisten että yliaiheellisten tarpeiden ja yhteistyön vaihtelevuus koulutusorganisaatioiden, työnantajien, kuntien, maakuntaliittojen ja järjestöjen kesken.

4. Palvelukeskuksen hallintomalli

Palvelukeskuksen sijoittamista Opetushallituksen yhteyteen erillisyyksikkönä kannatettiin laajasti, esimerkiksi Akava ry, Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Savon liitto, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Kesäyliopistot, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ, Suomen Ammattiin Opiskelevien liitto ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry, Vapaa sivistystyö ry ja Varsinais-Suomen liitto. Ammattiliitto Pro ry ja Satakuntaliitto taas esittivät tehtävien antamista jollekin olemassa olevalle toimijalle. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto esitti, että palvelukeskuksen toiminnot - tai osa niistä – voisivat olla alueilla esimerkiksi ELY-keskusten yhteydessä.

OKM:n että TEM:n poikkihallinnollinen ohjaus ja yhteistyön tiivistyminen sai kannatusta muun muassa Elinkeinoelämän oppilaitokset EOL ry:ltä, Etelä-Savon maakuntaliitolta, Helsingin kaupungilta, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:ltä, Kansallinen koulutuksen arviointikeskukselta, Keskuskauppakamarilta, Maaseutupolitiikan neuvoston sihteeristö, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK:lta, Pohjois-Karjalan maakuntaliitolta, Tampereen kaupungilta ja Varsinais-Suomen liitolta. Helsingin yliopisto, Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT ja Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry toivoivat ministeriöiden yhteisen ohjauksen konkreettisempaa kuvausta.

Elinkeinoelämän Keskusliitto ry, Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL ry, Palvelualojen työnantajat PALTA ja Suomen Kasvupalveluiden tuottajat Kasper ry taas totesivat lausunnossaan, että palvelukeskuksen yleishallinnollisen ohjauksen tulisi olla työ- ja elinkeinoministeriössä.

Oikeusministeriö esitti lausunnossaan, että neuvoston tehtäviä koskevan 5 §:n ja neuvoston kokoonpanoa koskevia perusteluja tulisi täydentää.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden neuvostoon kokoonpanoon otettiin lausunnoissa laajasti kantaa. Työelämän huomiointia neuvoston kokoonpanossa pidettiin hyvänä. Kuitenkin esimerkiksi koulutuksen järjestäjiä, korkeakouluja, maakuntia, kuntia, TE-hallintoa, työnhakijoita, opiskelijoita, kielivähemmistöjä ja aliedustettujen ryhmiä edustavat toimijat esittivät, että neuvoston kokoonpanoa olisi täydennettävä heidän taustaryhmiään edustavalla taholla sekä huomioimalla alueellinen edustavuus. KT Kuntatyönantajat totesi, että neuvoston tarkkaa henkilömäärää tärkeämpää on keskeisten toimijoiden edustus valmistelussa ja ohjauksessa. Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n mukaan taas neuvoston kokoa ei saisi kasvattaa ja työntekijöiden ja työnantajien edustajien lukumäärän tulisi olla sama. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n mukaan OKM:n ja TEM:n puheenjohtajuus ei ole kannatettavaa, sillä puheenjohtajan kautta tapahtuva ohjaus on vieras malli vastaavissa organisaatioissa ja vie uskottavuutta toiminnalta. Helsingin yliopisto ja Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry esittivät neuvoston päätöksentekoon tarkennuksia.

Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL ry:n Palvelualojen työnantajat PALTA:n mukaan viisivuotissuunnitelmat ovat liian pitkiä nopeasti muuttuvassa työelämässä. Elinkeinoelämän Keskusliitto ry ja Sivistystyönantajat esittivät, että kehittämissuunnitelma tulisi laatia enintään kolmeksi vuodeksi.

Valtiovarainministeriö katsoi lausunnossaan, että koska uusi toiminto on henkilöstöresursseiltaan hyvin pieni, sen tehtävät tulisi ensisijaisesti sijoittaa jonkin jo olemassa olevan viraston yhteyteen. Lisäksi valtiovarainministeriö katsoi, että tulosohjauksen rinnalle luotavia tai siitä erillisiä viraston resursseihin tai tavoitteisiin vaikuttavia ohjausmenettelyjä tulisi välttää ja piti esitettyä hallintomallia monimutkaisena. Valtiovarainministeriö piti ensisijaisena ohjausmekanismina tulosohjausta ja katsoi, että ohjauksessa tulisi selkeästi tunnistaa, mitkä viranomaisen tehtävistä ovat opetus- ja kulttuuriministeriön ja mitkä työ- ja elinkeinoministeriön lainsäädännön mukaisia. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan tunnistetut ohjauksen järjestämisen erityistarpeet tulisi sovittaa käytössä olevan valtionhallinnon tulosohjausmallin puitteisiin, käsitteisiin ja instrumentteihin.

Opetushallituksen mukaan erityisesti vuotuisesta toimintasuunnitelmasta päätettäessä olisi tarkoituksenmukaisempaa, että johtaja päättäisi toimintasuunnitelmasta neuvostoa kuultuaan. Kirkon työmarkkinalaitos piti ongelmallisena rakennetta, jossa valtion budjettivarojen käytöstä ainakin välillisesti päätettäisiin neuvoston kaltaisessa elimessä.

Akava ry esitti, että uuden toiminnan tuloksellisuus- ja vaikuttavuusarviointi olisi tarpeellista ja se voitaisiin huomioida 6 § palvelukeskuksen toiminnan kehittämissuunnitelmassa. Palvelualojen työnantajat PALTA, piti tärkeänä, että kokonaisuudelle määriteltäisiin kansantalouteen ja työllisyyteen liittyviä tavoitteita, sekä mittarit, miten näistä syntyviä tuloksia seurataan ja arvioidaan.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Opetushallituksen erillisyyksikkönä kannatti ehdotettuja täsmennyksiä Opetushallituksesta annetun lain 6 a §:ään.

5. Koulutus- ja osaamispalveluiden rahoitusmuodot

Kansalaisopistojen liitto KOL sekä Opintokeskukset ry pitivät hyvänä, ettei palvelukeskuksen valtionavustuksilla tai hankinnoilla olisi vaikutusta niiden normaaliin valtionosuusrahoitukseen, vaan ne olisivat uusi toimintamahdollisuus. Bildningsalliansenin, Kesäyliopistojen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n, Sivistystyönantajien ja Suomen kansanopistoyhdistyksen mukaan valtionosuuksia koskevaa toimivaltaa ei pidä siirtää OKM:ltä palvelukeskukselle.

Osassa lausuntopalautteesta esitettiin huoli rahoituksen pirstaloitumisesta ja lyhytkestoisuudesta. Esimerkiksi ELY-keskukset totesivat, että jo nyt rahoituksen pirstaleisuus ja jatkuvat hanke- ja avustushaut ovat aiheuttaneet kritiikkiä.

Muun muassa Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n mukaan rahoituksen tulisi olla riittävää, ennakoitavaa ja pitkäjänteistä. Toimihenkilökeskusjärjestö Tampereen kaupungin mukaan avustuspäätökset tulisi saada pidemmälle ajalle kuin yhdeksi vuodeksi.

Muun muassa Suomen Kasvupalveluiden tuottajat Kasper ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry ja Uudenmaan TE-toimisto totesivat, että lausuntoluonnoksen perusteella jää epäselväksi, kuinka suuri osuus määrärahoista on tarkoitus myöntää valtionavustuksina ja kuinka paljon toteutetaan palvelukeskuksen palveluhankintoina. Akava ry:n mukaan esitykseen olisi tarkennettava, missä määrin jatkuvan oppimisen budjettimomentille osoitetut rahat on tarkoitettu palvelukeskuksen käytettäväksi.

Oulun kauppakamarin mukaan olisi toivottavaa, että rahoitus käytetään pääosin hankintoihin markkinaehtoisilta toimijoilta. Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK:n mukaan koulutus- ja osaamispalveluiden rahoittamisessa räätälöityjen ja lyhytkestoisten koulutusten rooli tulee olla merkittävä.

Suomen Kuntaliitto ry:n, Helsingin kaupungin ja KT Kuntatyönantajien mukaan valtionhallinnon keskitetty hankinta on haasteellinen kuntien ja kuntayhtymien näkökulmasta, sillä kunnat ja kuntayhtymät eivät voi yhtiöttämättä osallistua tarjouskilpailuun. Myös Bildningsalliansen ry:n mukaan valtionavustustoiminta olisi hankintatoimintaa paremmin toimiva muoto vapaalle sivistystyölle, jossa on paljon kunnallisia toimijoita ja pieniä yksityisiä toimijoita. Tampereen kaupungin mukaan valtionavustuksen tulisi olla pääasiallinen rahoitusmuoto koulutuspalvelujen tuottamiseksi häiriöttömästi.

Elinkeinoelämän Keskusliitto ry:n mukaan toiminnasta tulisi tehdä tosiasiallisten markkinavaikutusten analyysi. ELY-keskukset näkivät uhkakuvana, että hankintojen keskittymisen myötä markkinoilta kadotetaan pienet yksityiset palvelutarjoajat ja niiden alueellinen asiantuntemus. Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto, LUT:n mukaan työssä olevien ja yritysten liiketoiminnan kehittämisen tarpeisiin avustusten kautta tuotettu maksuton tai lähes maksuton koulutus aiheuttaa markkinoille häiriöitä. Sekä Suomen Kuntaliitto ry että Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto UCEF painottivat, ettei palvelukeskuksen tulisi tuottaa tarjontaa ja hankkia koulutusta, jolle olisi olemassa kysyntää markkinoilla ilman tukeakin.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:n mukaan esitys kaipaa tarkennusta eri koulutusmuotojen yhteistyönä toteutettaviin hankkeisiin, rahoituksen haku- ja päätösmekanismeihin sekä ”rinnakkaiseen tutkintoon tähtäävien opintojen järjestämisen” tarkennusta. Maaseutupolitiikan neuvoston sihteeristön mukaan rahoitus on kyettävä toteuttamaan siten, että se suosii eri toimijoiden ja koulutusasteiden yhteistyötä sekä saavutettavuuden edistämistä.

Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry piti erittäin tervetulleena sitä, että esityksen mukaan oppilaitosten ja korkeakoulujen toteuttaman koulutuksen kustannukset tulisivat katetuiksi toimintaan osoitetuilla palvelukeskuksen hankintatoiminta- tai valtionavustusrahoituksella eikä palvelukeskuksen toiminnalla ei myöskään olisi vaikutusta koulutuksenjärjestäjien valtionosuus- tai perusrahoitukseen. Tampereen kaupungin mukaan palvelukeskusta koskevaan esitykseen tulisi merkitä selkeästi, että omarahoitussuutta ei näitä palveluja järjestäessä määrätä. Tehy ry:n mukaan lähtökohtana tulisi olla, että palvelukeskuksen kautta tarjottava koulutus on osallistujalle maksutonta.

Opetushallituksen mukaan valtionosuusrahoituksen ja palvelukeskuksen rahoituksen erottaminen käytännön tasolla edellyttää valtionosuuden saajille suunnattua riittävän tarkkaa ja kattavaa ohjeistusta ja informointia. Hallinnon osalta tämä vaatii työpanosta niin Opetushallituksen valtionosuustoiminnan kuin palvelukeskuksen osalta.

6. Muut huomiot

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry, Helsingin yliopisto ja Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiinnittivät huomiota korkeakoulutettujen ja yliopistojen näkökulman puuttumista. Suomen Yrittäjät ry:n mukaan työllisyyden tarkastelu oli esityksessä pienessä roolissa. Eryteisesti työnantajia ja yrityksiä edustavat tahot, kuten Henkilöstöpalveluyritysten liitto, HPL Palvelualojen työnantajat PALTA ja Suomen Kasvupalveluiden tuottajat, Kasper ry esittivät huolensa työelämän tarpeiden jäämisestä sivuun esityksessä. Muun muassa ELY-keskukset ja Kirkon työmarkkinalaitos totesivat esityksen jättävän huomioimatta, että valtaosa työuran aikaisesta oppimisesta tapahtuu työelämässä.

Opetushallitus esitti lausunnossaan, että koulutustarjonnan tulisi edellyttää löytyvän Opintopolusta ja hakeutumisen tapahtuvan vain Opintopolun kautta. Opintopolun käyttäminen muun kuin säännellyn koulutuksen opiskelijavalinnan toteuttamiseen edellyttäisi lain valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) muuttamista.

Lausunnoissa otettiin kantaa myös koulutusten sisältöihin. Muun muassa Pohjois-Karjalan maakuntaliitto toi esiin, että tulevaisuudessa tullaan tarvitsemaan myös monipuolista ammatillista koulutusta.

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry taas painotti, että yksilöt tulevat tarvitsemaan työuran aikana korkeakoulutasoista osaamista lyhyempinä täydentävinä kokonaisuuksina tai kokonaisina tutkintoina.

Oikeusministeriö pyysi lausunnossaan kiinnittämään huomiota päällekkäisen sääntelyn välttämiseen esimerkiksi lakiehdotuksen 12 ja 16 §:n osalta. Lisäksi ministeriö ehdotti harkittavaksi informatiivista viittausta valtionavustuslakiin sekä tarkennuksia palvelukeskuksen tiedonsaantioikeuksiin ja henkilötietojen käsittelyyn. Myös Uudenmaan ELY-keskuksen Oikeudelliset palvelut -yksikön mukaan esityksessä tulisi kiinnittää enemmän huomiota tietosuojan toteutumiseen ja henkilötietojen käsittelyyn esimerkiksi palvelukeskusten tekemien hankintojen osalta. Esityksessä tulisi tarkentaa palvelukeskuksen toimintaa ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa tietosuojan näkökulmasta.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus -nimeä kritisoivat lausunnoissa ainakin KEHA-keskus ja valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriön lausunnon mukaan palvelukeskus –nimikettä on käytetty valtionhallinnossa vakiintuneesti erityisesti hallinnon sisäisistä hallinnollisia palveluja tuottavista yksiköistä ja lisäksi uuden viranomaisen tehtävät painottuvat enemmän kehittämis-, koordinointi- ja rahoitustehtäviin kuin palvelutehtäviin. Lisäksi valtiovarainministeriö totesi, että sen käsityksen mukaan nimitystä ”neuvosto” ei valtiovarainministeriön käsityksen mukaan käytetä missään muussa tätä vastaavassa tai muistuttavassa yhteydessä valtionhallinnossa. Valtiovarainministeriön mukaan mikäli elimelle osoitetaan päätösvaltaa, olisi ”johtokunta” parempi nimitys, ja mikäli elimen rooli on vain neuvoo-antava, olisi laajasti käytetty ”neuvottelukunta” nimitys parempi.

Kirkon työmarkkinalaitos halusi täsmentää, että jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen valmisteluryhmän väliraportti ei valmistunut 7.12.2020, vaan tuolloin valmistui virkamiestyönä tehty raportti, johon useat ryhmän jäsenet jättivät (eriävän) lausumansa.

LIITTEET**Liite 1 HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS EDUSKUNNALLE LAIKSI JATKUVAN OPPIMISEN JA TYÖLLISYYDEN PALVELUKESKUKSESTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI**

- 1 Akava ry
- 2 Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry
- 3 Ammattiliitto Pro ry
- 4 Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
- 5 Bildningsalliansen rf
- 6 Elinkeinoelämän Keskusliitto ry
- 7 Elinkeinoelämän oppilaitokset EOL ry
- 8 ELY-keskukset
- 9 Erilaisten oppijoiden liitto ry
- 10 Etelä-Karjalan liitto
- 11 Etelä-Pohjanmaan liitto
- 12 Etelä-Savon ELY-keskus/ TE-asiakaspalvelukeskus
- 13 Etelä-Savon maakuntaliitto
- 14 Finlands Svenska Skolungdomförbund, FSS
- 15 Helsingin kaupunki
- 16 Helsingin seudun kauppakamari
- 17 Helsingin yliopisto
- 18 Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL
- 19 Hämeen ELY-keskus
- 20 Hämeen liitto
- 21 Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- 22 Kansalaisopistojen liitto KOL ry
- 23 Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
- 24 KEHA-keskus
- 25 Kemianteollisuus ry
- 26 Keski-Pohjanmaan liitto
- 27 Keski-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto
- 28 Keski-Suomen Työpajayhdistys ry
- 29 Keskuskauppakamari
- 30 KEVA
- 31 Kiipulasäätiö, Kiipulan ammattiopisto
- 32 Kirkkohallitus/Kirkon työmarkkinalaitos
- 33 KT Kuntatyöntantajat
- 34 Kuurojen Liitto ry
- 35 Lapin liitto
- 36 Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto, LUT
- 37 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- 38 Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK
- 39 Maaseutupolitiikan neuvoston sihteeristö
- 40 Metsäteollisuus ry
- 41 Oikeusministeriö
- 42 Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
- 43 Opetushallitus
- 44 Opintokeskukset ry
- 45 Oulun kauppakamari
- 46 Palvelualojen työnantajat PALTA

- 47 Pohjanmaan liitto
- 48 Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
- 49 Pohjois-Pohjanmaan liitto
- 50 Rasion seudun koulutuskuntayhtymä
- 51 Saamelaiskäräjät
- 52 Satakuntaliitto
- 53 Sisäministeriö
- 54 Sivistystyönantajat
- 55 Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto -SAKKI ry
- 56 Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- 57 Suomen Kansanopistoyhdistys ry
- 58 Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry
- 59 Suomen kesäyliopistot ry
- 60 Suomen Kuntaliitto ry
- 61 Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
- 62 Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry
- 63 Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry
- 64 Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
- 65 Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
- 66 Suomen Yrittäjät ry
- 67 Tampereen kaupunki
- 68 Tehy ry
- 69 Teknologiateollisuus ry
- 70 Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- 71 Työ- ja elinkeinoministeriö
- 72 Uudenmaan ELY-keskuksen Oikeudelliset palvelut -yksikkö
- 73 Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto
- 74 Valtiovarainministeriö
- 75 Vammaisfoorumi ry
- 76 Vapaa Sivistystyö ry
- 77 Varsinais-Suomen liitto
- 78 Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto UCEF